

ادبیات عمومی و خبری

هفته‌لق سیاسی، ادبی و علمی غزته‌در .

جلد : ۱

سنه : ۱ ۱۲ ربیع الاول ۱۳۳۵ جمعه ایرتسی ۲۴ کانون اول ۱۳۳۲ نومبر ۱۰

قادیلر مرز و حریت

« بجران اجتماعیمز » عنوانله جملاً کوچک، لکن احتوا ایتدیکی مواد نقطه نظرندن زیاده‌سیله مهم و مفید بر اثر انتشار ایتدی . بو رساله‌نک پیش نظر مناقشه‌یه قویدینی مسائلدن بر قاجی بوندن بر قاج گون اول [اقدام] ک باش مقاله‌لرنده تحلیل ایدلش ایدی . کتابچه‌نک اک دوشوندریجی مباحثندن بری ده حریت نسویه‌یه تعلق ایدیور . بو فصل بر طاقم یکی - بلکه اکثریتک هنوز آکله‌یه‌میه‌جی - عمده‌لری محتویدر . مسئله زیاده‌سیله اهمیتلی و طوغریدن طوغری‌یه حیاته متعلق اولدینی ایچون شمذیلک آنی بالالترام مؤاخذه و تجمیل ایتیوب یالکز اجمال ایده‌جکیز .

مؤلف نجیب قادیلرک مدنی و اجتماعی روللرینی قید و تثبیت ایدیور : « هر شیئک بر عنصر متمدن اولقی خصلت و استعدادینی حائز بولمسنه نظراً ، قادیلرکده اهمیت فوق‌العاده‌ینی حائز بر عنصر متمدن اولدقلرینه هیچ بر صورتله اعتراض ایدیله‌مز . اوت ! قادین ، آله بر عنصر در . بونک مدنیتده بر موقع مخصوصی وارددر . بر قافله دیورکه قادین وظیفه تمدینه‌سنی ایفا ایده‌بیلک ایچون خریته محتاجدر . بو حریتی ویرلم ، اوده دینی ایفا ایتسون . محرر حکیم بو فکری بکنمیور . حتی قادیلر طرفندن وقوعبولان تسأل حریتی انحطاط اجتماعیمزک اک مهلاک تجلیاتندن بری عدایدیور . اولاً تستردن قورتولاق ؛ ثانیاً احراز سرآزادکی ایله غرب قادیلرکی یاشامق ؛ ثالثاً صورت متادیه‌ده آرکک ایله مناسباتده بولونمق جمله‌لریله قابل خلاصه اولان مطالبدن ، مؤلف حضرتلرینک قیدنجه شو نتیجه‌لر چیقمشدر : ۱ -) زوجنه‌نک ، زوجک صفت آمریتنی ؛ ۲ -) غیر متأهالرکده ابونک صفت وصایتلرینی طائیملری . بوافکاره ، بر طاقم رجالکده طرفدار اولدقلرینی مصنف قید ایدیور و دیورکه : « بویله بر ذهنیته فریفته اولان آرککار ، غایه‌یجه اتخاذ ایتدکاری غرب مدنیتک ، هیئت اجتماعیه غربیه‌ده قادیلرک حائز اولدقلری فائزیت موقعیه ایله حریت مطلقه‌دن متولد اولدیغنه قانع بولونیورلر . » بو قناعت رساله‌ده قطعیتله رد ایدیلیور : « اکر - پیوریلیور -

خانه مزبور پیشگاهنده صف بسته قیلم اولوب یا نلرندن مرور مزده تفنکری جمله سی دفعه اشاعی ایندیروب یوقاری قالدیرمق و قوماندانلریده اسب زن اولمق مثالو رسمی ادا ایتلریله کرک خانه مزبورده اولان خدمه یه و کرک مارالیان سلتاتلره مجار آتونندن بخشش اعطاسیله افلاقدن اشترا واستصحاب اولمش اولان هنطولزمزه سوار اولوب بریچق ساعت مقداری ینه براسلوب سابق اولت صوبی کنار یله مجرای نهر منه کوردن بلند و عرضی پک تنک اولیان وسوی نهرده کنار طریقک اکثر محلله سراپا اشجار دیزلمش و بعضاً هنوز نهاردن غرس اولمش اولان راهیه لکندن نهر مرقوم قربنده کاشن طور روزی نام یرده بر عدد قله وار و دیواری موجود ایسه ده کمرکچی خانه سنده برکیجه بیتوت اولمغین ذکر اولنان اولت صوبی کناری طریق خطرنا کندن له الحمد والمه بر ضرر اولیه رق سلامتله گذارمن انجق عون و عنایت حضرت خدای غفار اولدینی بدیهی و نمایاندر حدودی کچمش اولجه ورودمزی اخبار و آنچه اراضی سنده اتباع واحمال عربهلری تبدیل ایچون مقتضی اولان مقداری آنچه ضابطنه اشعار ایتک اوزره سالف التذکار تثنی قریه سندن برنفر لسان اشنا ایله قونا قیمر ایلرو تسیار اولمش اولمق حنبیله ذکر اولنان طور روزی به وصول مزده اول محاک عسکر قوماندانی مخصوص کلوب ملاقات و ازوم اولان عربهلر علی الصباح سینه و اوچ نفر قطانه اوکزه دوشوب سینه کوتورمک اوزره متروفسکی جنرال مخصوص کوندرمش ایدوکنی بعدالانبا بر آزدخی صحبت ایله عرض مودت ایتدیکندن بشقه خانه مزبور اطرافی لیلأ بکلمک ایچون اوچ نفر سلتات تعیین ایتمش اولمقله فردا سی شهر مذکورک یکر می بشنجی کونی سببندن محل مرقومه کلش اولان عربهلر غایت صغیر و اشیا یی غیر متحمل اولدیغندن اتباع واحمال نه افلاق عربهلریله سینه نقل و ایصال قلمغین فقط هنطولره پوسه یعنی منزل بارکیلری آلنوب قاعده لری اوزره بهر درت بارکیره برر مجار التونی اجر تلری و کمرکچی رسومی لازم کلن استا و زو خدمه سنک و کرک کیجه بکلیان سلتاتلرک بخششی و یریلوب حرکت شتابان و طور روزیدن جیقلا قدده نهر مذکور ترک ایله عازم صحرا و بیابان اولدیغمزه بناء مارالذکر قطانه لر هنطو مزک اوکنده روان اوله رق الی ساعت مساحه سی اولان سالف الیان سبین شهرینه وصول ایله عربهلرک تبدیلی ایچون ضروری ایکی کون اقامته مس حاجت عیان اولدی .

[دوام ایده جک]

تاریخ سیاسیله

ملیت مسئله سی

.....

۱۸۷۰ دن بری ، نوروچله بالقاندن بشقه هر یرده ملیت جریانی انقطاعه اوغرا دی ؛ آرتق دولترلرله ملت لک خریطه لری ده ، شکل اداره لری کی ، ثابت قالدی ؛ بو سکون ایسه بر اثر تصادف دکلدی : چونکه حکومتلر ، اسلحه نکل تکاملی ، وسائط مخبره نکل ترقیسی و انضباط امورینک تکاملی سایه سنده هر درلو اختلالی اطفا ایده بیله جک بر درجه قوت احراز ایتملر دی ؛ سیاسی ده اولسه ، ملی ده اولسه ، هر حالده هر حرکت بو قانونه تابع دی . بوندن دولایی متمدن یرلرده بوکون آرتق ۱۸۴۸ اختلالنه بکزر بر قیام اولاماز ؛ بوکونکی اختلالجیلر قیلیجدن زیاده قلم قوللانق مجبوریتنده درلر ، چونکه یکانه واسطه موفقیتلری ، تشبثات قانونیه در . اختلالجیلر

اکثریت، ملیتپرورلرده، طاقلی سوز و کولر یوزله، مختاریت ایستیورلر؛ بناءً علیه، بو کون ملیتک غایه‌سی، استقلال ایله دولته انقلاب ایتک شکل قیدیندن، مختاریت و امتیازات ملیه ادعا و استدعاسنه تنزل ایتشدیر! بکرمنجی عصرک سیاستنه آمپریالیزمک استیلاسی بو نتیجه‌نک حصولنده پک مؤثر اولدی.

بوکون آوروپانک هر طرفنده بر چوق مسائل ملیه وار؛ بونلری، سچی تاریخیه‌لرینه‌نظراً، اوچ زمره‌یه تفریق ایده‌بیلیرز:

۱ — چاره تابع و دشمن درت ملت: لهلر، فینلر، لیتوانیالیلر و اوقرائینالیلر یاخود کوچوک روسلر.

۲ — خریطه‌دن محروم ما کدونیا ملتجکری.

۳ — ایرلاند و قاتالونیا.

بونلرک هپسی، قرق آلتی سنه‌در ساده مختاریت ایستیور. اراضیدن محروم اولان موسویلر بو سلسله‌نک دردنجی زمره‌سنی تشکیل ایده‌مز. [ایتالیا ایرره‌ده‌نتا] ایتالیانلری‌ده اونلرکی‌در، چونکه غایه‌لری مبهم‌در! خلاصه مجموعی اون بش ملته اون اوچ مملکت ایدر.

بونلرک برطاقم شرائط مشترکه‌لری‌واردر: اولاً، اجنبی حاکمیتی ایسته‌مه‌مک، ثانیاً حکومت‌لره ملت حاکمه زادکانندن شکایت ایتک. هر حالده سوء اداره‌دن دکل، اجنبی اداره‌سندن مشتکیدرلر. و خصوصیه استقلال احراز ایتسه‌لریله ده‌ما مکمل بر اداره‌یه مظهر اولمالری پک شبهه‌لیدر! حتی بو نقطه‌یی تقدیر ایدن بر لومباردیالی: «مملکت‌میزی حسن اداره ایتسینلر دکل، هیچ اداره ایتسینلر!» دیمش! زادکان عداوتنه ایسه له‌ند لوردلرله ایرلاندالیلرک وضعیت متقابله‌سی مثال اولابیلر.

هر حالده بونجه آمال ملیه‌نک بویله بی‌هوده قالماسی یا لک‌زسلاحه و انضباطه‌عائد بر تکامل دکلدر: ایکنجی سبب‌ده، هر ملت حاکمه‌نک مشروطیتله اداره ایدلسیدر. بو، آوروپانک کوچوک ملت‌لرینی بوس‌بوتون مغلوب‌ایتدی؛ چونکه اکثریتله اقلیتک حسیات ملیه‌سی تعارض ایتشدی! مثلاً دوما، ماهیت تمثیلیه‌سی نه‌درجه اولورسه اولسون، مطلقاً هرقرارینی لهلرله فینلرک علی‌بنده ویرمشدیر! بوکون بو ضابطه معنویه‌یه قارشى، عینی واسطه ایله مقابله‌دن باشقه چاره قالمامشدیر؛ بوسبيله عصر عزمیت مسئله‌سنده [مجادله تشریعی] دورینی آجدی: آرتیق هان هر مسئله ملیه برا اکثریت مسئله‌سیدر. اجنبی سلاحی‌ده اسکیمی قدر متمر اولماز، چونکه هر بویوک دولت بر هیئت دولیه‌یه داخل و هر هیئت‌ده موازنت بین‌الملله رعایتله مکفدر. بو سبيله آرتیق ملیت‌پرورلرک النده وسائط معنویه‌دن بشقه برشی قالمامشدیر. بوده ملتک بقاسنه، فقط عدم استقلالنه منجر اولور؛ یعنی، نتیجه طبعیه، دولاشه دولاشه، یرینی بولش دیمکدر! بوکون استقلال مسئله‌سی، بر وحدت جغرافیه مسئله‌سیدر؛ دوات باشقه، ملیت باشقه‌در؛ بو سبيله، ملیتک مؤمنی، آنجق حقوق بین‌المللدر. اختلال ایچندن چیقمش بر چوق فکرلرکی، هر ملتک بر دولت تشکیلی عقیده عجیبه‌سی‌ده ایشته بومؤثرات آلتنده سقوط ایتدی.

برده (بویوک ملت) خرافه‌سی واردی: فقط بوده، لاتینلکه اسلاولک (آری) فسانه‌سنک عاقبتنه اوغرامسینه اهمیتدن دوشمشدیر. اون دوقوزنجی عصردن بر آزا اول، آمریقا انگلیزلرینک بویوک بریتانیا انگلیزلرندن آریلسی، آری محیط ایچنده یاشایان عینی ملت اقسامک کیتدکجه یکدیگرندن آریلارق، نهایت بوس‌بوتون افتراقنه مثال اولمشدیر: ساده ملیت نظریه‌سنی قبول ایدوب‌ده، محیط اساسی رد ایتک اولدجه غریب اولور. بر ملت، درجه طبعیه‌سندن نه قدر بویوک اولورسه، او قدر محکوم افتراق اولش دیمکدر.

اسماعیل مامی